

ผนวก ก

**รายงานการประเมินผลข้อมูลโครงการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง 7 ปี พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
กับการบริหารที่โปร่งใสตรวจสอบได้**

รายงานการประเมินผลข้อมูลโครงการสัมมนาทางวิชาการ
7 ปี พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
กับการบริหารที่โปร่งใสตรวจสอบได้
วันพุธที่ 22 ธันวาคม 2547
ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

ก. ข้อมูลเชิงสถิติ

1. ผู้เข้าร่วมสัมมนา 535 คน
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม (ก่อนการสัมมนา)
จำนวน 350 คน คิดเป็น 65.42 %
3. ผู้ตอบแบบสอบถาม
ชาย 135 คน คิดเป็น 38.57 %
หญิง 215 คน คิดเป็น 61.43 %
4. ผู้ตอบแบบประเมินผล (หลังการสัมมนา)
จำนวน 259 คน คิดเป็น 48.41 %
(คิดเป็น 74.00% ของผู้ตอบแบบสอบถาม)
5. อายุ
 - (1) ต่ำกว่า 25 ปี 11 คน คิดเป็น 3.14 %
 - (2) อายุ 26-35 ปี 73 คน คิดเป็น 20.86 %
 - (3) อายุ 36-45 ปี 110 คน คิดเป็น 31.43 %
 - (4) อายุ 46 ปีขึ้นไป 156 คน คิดเป็น 44.57 %
6. ระดับการศึกษา
 - (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 15 คน คิดเป็น 4.29 %
 - (2) ปริญญาตรี 208 คน คิดเป็น 59.86 %
 - (3) ปริญญาโท 114 คน คิดเป็น 32.57 %
 - (4) ปริญญาเอก 13 คน คิดเป็น 3.71 %

7. สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

(1)	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	305	คน	คิดเป็น 87.14 %
(2)	นักธุรกิจ / ผู้ประกอบการ	5	คน	คิดเป็น 1.43 %
(3)	นักวิชาการ	32	คน	คิดเป็น 9.14 %
(4)	เจ้าหน้าที่ NGO	1	คน	คิดเป็น 0.29 %
5)	สื่อมวลชน	3	คน	คิดเป็น 0.86 %
(6)	อาชีพอิสระ	4	คน	คิดเป็น 1.14 %

8. ปีการรับรู้กฎหมายข้อมูลข่าวสาร 3 อันดับแรกจาก 9 อันดับ

(1)	พ.ศ. 2540	146	คน	คิดเป็น 41.71 %
(2)	ก่อน พ.ศ. 2540	37	คน	คิดเป็น 10.57 %
(3)	พ.ศ. 2541	36	คน	คิดเป็น 10.29 %

ข. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1. ผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ตอบแบบสอบถามถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ในหน้าที่ราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ตรงจากความเกี่ยวข้องกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยดูได้จากข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 การศึกษาจากระดับปริญญาตรี- ปริญญาเอก รวม 335 คน (95.71 %)

1.2 อายุ 46 ปีขึ้นไป 156 คน (44.57 %) และ อายุ 36-45 ปี 110 คน (31.43 %)

รวม 266 คน (76.00 %)

1.3 การรับรู้กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการตั้งแต่ปีแรกๆ (ก่อน พ.ศ. 2540- พ.ศ. 2541) รวม 219 คน (62.57 %) ซึ่งน่าเชื่อว่าผู้ตอบมีองค์ความรู้สะสมมานานแล้ว

1.4 ความเกี่ยวข้อง โดยเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลข่าวสารหน่วยงาน 203 คน (67.22 %) กรรมการข้อมูลข่าวสาร/อนุกรรมการข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน 39 คน (12.91 %) และผู้มีอำนาจสั่งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน 11 คน (3.64 %) รวม 253 คน (83.72 %)

2. การรับรู้เรื่องกฎหมายข้อมูลข่าวสาร ปรากฏว่าทราบจากหนังสือราชการหรือจากหน่วยงานราชการมากที่สุด จำนวน 205 คน (58.57 %) และจากสื่อมวลชน 71 คน (20.29 %) น่าจะเป็นคำตอบที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงรับทราบ

กฎหมายจากระบบราชการไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม ส่วนหนึ่งรับทราบจากสื่อมวลชนซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับการฝึกอบรมสัมมนา

3. ความเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ คำตอบมีแนวโน้มทางบวกสูงมาก เนื่องจากมีผู้ตอบว่าทำได้ 184 คน (52.57 %) และถ้าสนใจไม่ยาก 126 คน (36.00%) มีจำนวนน้อยมาก เพียง 19 คน (5.43 %) ที่ยังคงเห็นว่ายาก อย่างไรก็ตามมีข้อคิดเห็นประกอบคำตอบในข้อนี้เรียกร้องให้มีคู่มือปฏิบัติตามกฎหมายที่เข้าใจง่าย และมีตัวอย่างประกอบด้วย ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานได้ถูกต้องและดียิ่งขึ้น

คำตอบในข้อนี้น่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับคำถามที่ว่ากฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการทำให้เกิดกรอบการจำแนกและจัดระเบียบข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อประโยชน์ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีผู้เห็นด้วย 334 คน (95.43 %) ฐานความคิดเกี่ยวกับการแบ่งหมวด / มาตรการกฎหมาย อาจจะเป็นกรอบทำให้การทำความเข้าใจและการปฏิบัติตามง่ายขึ้น

4. ประเด็นคำขวัญที่ว่า “เพิ่มความโปร่งใส สร้างความมั่นใจ ราชการไทยพร้อมให้ข้อมูล” มีผู้เห็นด้วย 336 คน (96.28 %) อย่างไรก็ตามในการนี้ มีผู้เสนอคำขวัญและข้อวิจารณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

4.1 ราชการไทยโปร่งใส พร้อมใจให้ข้อมูล

4.2 เพื่อความโปร่งใส เพื่อความมั่นใจ ราชการไทยพร้อมให้ข้อมูล

สำหรับข้อวิจารณ์ เห็นว่าคำขวัญนี้ ไม่สามารถสะท้อนเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ตรงประเด็นนัก

5. การอบรมสัมมนาน่าจะเป็นหนทางที่ก่อให้เกิดมุมมองที่ดี และสร้างความชัดเจนต่อกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการยิ่งขึ้น ทั้งนี้จากจำนวนผู้ตอบแบบประเมินผล 188 คน (72.59%) ว่าชัดเจนขึ้น และน่าจะเป็นการตอกย้ำที่รับกับคำตอบแบบสอบถามในการทำความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารว่าทำได้และไม่ยากถ้าสนใจ

6. ความมั่นใจต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายข้อมูลข่าวสาร 2 ประการ ในการคุ้มครองผลประโยชน์ที่สำคัญของเอกชนและการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล มีผู้ตอบใกล้เคียงกันคือ 67 คน (26.38 %) และ 68 คน (26.98 %) ขณะเดียวกันมีผู้ตอบว่าไม่มั่นใจ ยังสงสัยและต้องรอเวลาจำนวน 187 คน (73.62 %) และ 184 คน (73.02 %) นั้น เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ไม่มั่นใจแล้ว จะให้ประชาชนมั่นใจได้อย่างไร

7. ความโปร่งใสหลังการมีกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ มีผู้เห็นว่าโปร่งใส 158 คน (61.24 %) ขณะที่ผู้ตอบว่าเท่าเดิม น้อยลง ไม่น่าใจ 100 คน (38.76 %) ทำให้เห็นว่าแม้เจ้าหน้าที่ของรัฐเองก็ยังมองเห็นความไม่โปร่งใสในระบบราชการมากพอสมควร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีความโปร่งใสมากขึ้นประมาณหนึ่งในสี่ (22.48 %)

8. ในมุมมองด้านลบหรือผลกระทบจากกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ ผู้ตอบเห็นว่าประชาชนยังให้ความสนใจน้อยมาก 114 คน (44.36 %) เป็นภาระของหน่วยงาน 80 คน (31.13%) และทำให้กระบวนการประพฤติดีขึ้นแบบเนียนยิ่งขึ้น 38 คน (14.79 %)

9. ในขณะเดียวกันมุมมองด้านบวกต่อประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ ผู้ตอบเห็นว่า การปกป้องผลประโยชน์ของตนอันเป็นเรื่องสำคัญสูงสุด 101 คน (39.30%) และลงมาก็คือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านหลักคิดและวัฒนธรรมของหน่วยงานของรัฐ ด้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน 90 คน (35.02%) การปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ 43 คน (16.73%)

10. ในด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) มีผู้เห็นว่าน้อยไป 114 คน (44.88%) รองลงมาคือขาดความต่อเนื่อง 81 คน (31.89%) ที่เห็นว่าเหมาะสมแล้ว 56 คน (22.05%)

11. คำตอบในข้อ 10 ได้รับการยืนยันจากคำถามที่ว่า “บทบาทของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (กวจ.) และ สขร. ในการขับเคลื่อนกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่ปรากฏต่อสาธารณะ ในรอบ 7 ปี ที่ผ่านมา” มีผู้ตอบว่าน้อยไป 130 คน (51.79 %) ไม่มีข้อมูล 58 คน (23.11 %) เห็นว่าเหมาะสมแล้ว 38 คน (15.14 %) น่าชื่นชม 25 คน (9.96 %)

12. หากพิจารณารวมไปถึงคำถามที่ว่า “เคยได้รับทราบแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารหรือไม่” มีผู้ตอบว่าเคยรับทราบ 130 คน (52.21%) ไม่ทราบ 119 คน (47.79%) ซึ่งกำลังมาก โดยผู้ที่เคยรับทราบคำวินิจฉัย ทราบจากเอกสารคำวินิจฉัย 76 คน (50.00%) จากสื่อมวลชน 39 คน (25.66%) จากจดหมายข่าว 12 คน (7.90%) จากคำบอกเล่าและอื่นๆ 25 คน (16.44%) แล้ว ย่อมชัดเจนว่า การทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนเข้าใจด้วยกฎหมายและบทบาทของ กขร. กวจ. และ สขร. เพื่อขับเคลื่อนกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการไปสู่จุดมุ่งหมายตามเจตนารมณ์ นั้น จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องเร่งรัดในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสื่อมวลชน

แบบสอบถามโครงการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง 7 ปี พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
กับการบริหารที่โปร่งใสตรวจสอบได้

ลำดับ	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	1. ชาย	135	38.57
	2. หญิง	215	61.43
		350	100
2	อายุ		
	1. 25 ปีลงมา	11	3.14
	2. 26 – 35 ปี	73	20.86
	3. 36 – 45 ปี	110	31.43
	4. 46 ปีขึ้นไป	156	44.57
		350	100
3	การศึกษา		
	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	15	4.29
	2. ปริญญาตรี	208	59.43
	3. ปริญญาโท	114	32.57
	4. ปริญญาเอก	13	3.71
		350	100
4	อาชีพ		
	1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	305	87.14
	2. นักธุรกิจ / ผู้ประกอบการ	5	1.43
	3. นักวิชาการ	32	9.14
	4. จนท. องค์การพัฒนาเอกชน	1	0.29
	5. สื่อมวลชน	3	0.86
	6. อาชีพอิสระ	4	1.14
		350	100
5	ท่านรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการครั้งแรก		
	1. ก่อน พ.ศ. 2540	37	10.57
	2. พ.ศ. 2540	146	41.71
	3. พ.ศ. 2541	36	10.29
	4. พ.ศ. 2542	31	8.86
	5. พ.ศ. 2543	16	4.57
	6. พ.ศ. 2544	20	5.71
	7. พ.ศ. 2545	25	7.14
	8. พ.ศ. 2546	22	6.29
	9. พ.ศ. 2547	17	4.86
		350	100

ลำดับ	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
6	ท่านรับรู้กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการครั้งแรกจาก		
	1. สื่อมวลชน	71	20.29
	2. หนังสือราชการ / หน่วยราชการ	205	58.57
	3. การอบรม / สัมมนา	52	14.86
	4. อื่น ๆ	22	6.28
		350	100
7	ท่านเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการในฐานะ		
	1. ผู้มีอำนาจสั่งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน	11	3.64
	2. กรรมการข้อมูลข่าวสาร / อนุกรรมการข้อมูลข่าวสาร ของหน่วยงาน	39	12.91
	3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน	203	67.22
	4. วิทยากร	5	1.66
	5. เคยใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารของราชการ	21	6.95
	6. อื่น ๆ	23	7.62
		302	100
8	คำขวัญที่ว่า “ เพิ่มความโปร่งใส สร้างความมั่นใจ ราชการไทยพร้อมให้ข้อมูล ” ท่าน		
	1. เห็นด้วย	336	96.28
	2. ไม่เห็นด้วย	13	3.72
		349	100
9	การทำความเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ ท่านเห็นว่า		
	1. ยาก	19	5.43
	2. ไม่อยากทำ แต่เป็นหน้าที่	21	6.00
	3. ถ้าวินใจไม่ยาก	126	36.00
	4. ทำได้	184	52.57
		350	100
10	กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการทำให้เกิดกรอบการจำแนกและจัดระเบียบข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อประโยชน์ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ไปในทิศทางเดียวกัน ท่าน		
	1. เห็นด้วย	334	95.43
	2. ไม่เห็นด้วย	16	4.57
		350	100

แบบประเมินผลโครงการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง 7 ปี พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
กับการบริหารที่โปร่งใสตรวจสอบได้

ลำดับ	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1	จากการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้มุมมองของท่านต่อ กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ		
	1. ชัดเจนขึ้น	188	72.59
	2. เท่าเดิม	38	14.67
	3. ยังไม่ชัดเจนพอ	24	9.27
	4. ยังสงสัย	9	3.47
		259	100
2	สิทธิได้รู้ของประชาชนทำให้เกิดการมีส่วนร่วม การตรวจสอบใช้อำนาจรัฐ และการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ท่าน		
	1. เห็นด้วย	256	98.84
	2. ไม่เห็นด้วย	3	1.16
		259	100
3	ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่ให้ความคุ้มครอง ผลประโยชน์ที่สำคัญของเอกชนท่านมีความมั่นใจต่อเรื่องนี้		
	1. มั่นใจ	67	26.38
	2. ไม่มั่นใจ	84	33.07
	3. ยังสงสัย	46	18.11
	4. ต้องรอเวลา	57	22.44
		254	100
4	ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่ให้ความคุ้มครอง ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลท่านมีความมั่นใจต่อเรื่องนี้		
	1. มั่นใจ	68	26.98
	2. ไม่มั่นใจ	103	40.87
	3. ยังสงสัย	36	14.29
	4. ต้องรอเวลา	45	17.86
		252	100
5	หลังจากมีกฎหมายข้อมูลข่าวสารแล้ว ท่านเห็นว่าระบบราชการมีความ โปร่งใส		
	1. มากขึ้น	158	61.24
	2. เท่าเดิม	58	22.48
	3. น้อยลง	5	1.94
	4. ไม่แน่ใจ	37	14.34
		258	100

ลำดับ	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
6	ท่านเห็นว่ากฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ		
	1. เป็นภาระของหน่วยงาน	80	31.13
	2. ประชาชนยังให้ความสนใจน้อย	114	44.36
	3. ทำให้มีต้นทุนกระทบต่องบประมาณของหน่วยงาน	7	2.72
	4. ทำให้การปฏิบัติราชการล่าช้า เพราะเจ้าหน้าที่ระมัดระวังตัวมากขึ้น	18	7.00
	5. ทำให้กระบวนการประพฤติดีขึ้นจนบั่นปลายยิ่งขึ้น	38	14.79
		257	100
7	ท่านเห็นว่าประชาชนได้ประโยชน์จากกฎหมายข้อมูลข่าวสาร เพราะ		
	1. ปกป้องสิทธิประโยชน์ของตนเอง	101	39.30
	2. ปกป้องประโยชน์สาธารณะ	43	16.73
	3. ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบริการประชาชนดีขึ้น	16	6.23
	4. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านหลักคิดและวัฒนธรรมของหน่วยงานของรัฐด้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน	90	35.02
	5. อื่น ๆ	7	2.72
		257	100
8	ท่านเห็นว่า การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน		
	1. เหมาะสมแล้ว	56	22.05
	2. น้อยไป ควรจัดให้บ่อยครั้งขึ้น	114	44.88
	3. มากไป	3	1.18
	4. ขาดความต่อเนื่อง	81	31.89
		254	100
9	บทบาทของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการในการขับเคลื่อนกฎหมายข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏต่อสาธารณะในรอบ 7 ปีที่ผ่านมา ท่านเห็นว่า		
	1. น่าชื่นชม	25	9.96
	2. เหมาะสมแล้ว	38	15.14
	3. น้อยไป	130	51.79
	4. ไม่มีข้อมูล	58	23.11
		251	100

ลำดับ	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
10	ท่านเคยได้รับทราบแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือไม่		
	1. เคย	130	52.21
	2. ไม่เคย	119	47.79
		249	100
	หากเคย ท่านได้รับทราบจาก		
	1. เอกสารรวมคำวินิจฉัย	76	50.00
	2. คำบอกเล่า	8	5.26
	3. สื่อมวลชน	39	25.66
	4. จดหมายข่าว	12	7.90
	5. อื่น ๆ	17	11.18
		152	100